

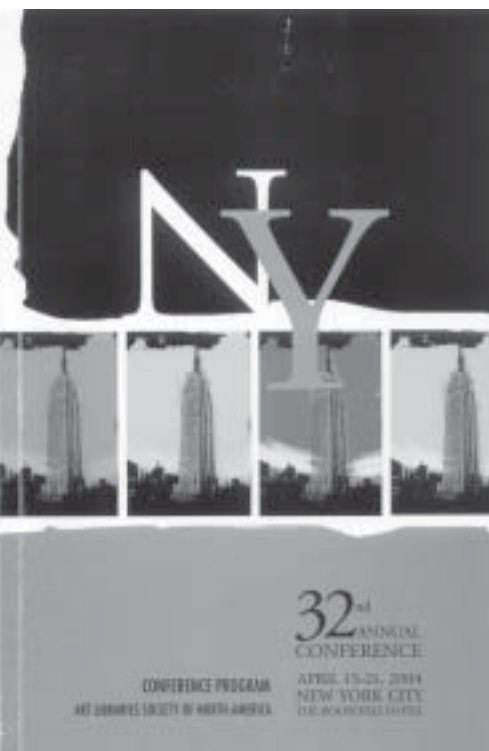
Arlis/NA - 32ste jaarcongres

Ifla 2004 - 70ste congres

Integratie klassieke en digitale collecties

Art Libraries Society of North America 32nd Annual Conference

New York, 15-20 april 2004

De Noord-Amerikaanse vereniging van kunstbibliothecarissen 'ARLIS/NA' (Art Libraries Society/North America <http://www.arlisna.org>), opgericht in 1972, organiseert jaarlijks een congres waarop iedereen wordt uitgenodigd die met het vakgebied te maken heeft. Samen met het jaarlijkse congres van ARLIS/UK (Art Libraries Society/United Kingdom <http://www.arlis.org.uk>) is dit het meest prestigieuze congres voor kunstbibliothecarissen. De VVBAD gaf de mogelijkheid om iemand van OKBV af te vaardigen. Dit congres heeft een goede reputatie en de bijdragen verschijnen gedeeltelijk in het wetenschappelijk tijdschrift *Art Documentation*

(<http://www.arlisna.org/updatedoc.html>).

Het congres wordt elk jaar in een andere stad gehouden. New York was aan de beurt voor de 32ste editie, in 'Hotel Roosevelt' in het centrum van Manhattan. Zowel de Amerikaanse als de Britse vereniging organiseren hun congressen inclusief zaterdag en zondag. Bovendien werden er in New York na 20 april, de laatste congresdag, nog drie dagen bezoeken georganiseerd aan kunstbibliotheken, kunstgalerijen, musea en New York zelf.

Bestuursvergadering

Het bestuur van ARLIS/NA vergadert de hele eerste congresdag, zo ook de 'RLG Art and Architecture Group' (RLG=Research Library Group waar zo'n 80 instituten zijn bij aangesloten <http://www.rlg.org/aag/>). De 'conference workers' krijgen er hun richtlijnen. Voor de deelnemers worden enkele rondleidingen georganiseerd in New York.

Workshops en parallelsessies

De tweede congresdag worden *workshops* aangeboden waarop men zich al bij de registratie moet inschrijven (50 tot 80 \$). De thema's zijn nogal uiteenlopend: van *Papermaking: History and Technique* tot *Basic and Advanced Tools for Research in the Western Middle Ages*.

Omdat ik vooral ook bibliotheken wou bezoeken, trok ik eerst naar de Public Library (<http://www.nypl.org/>) van New York. De bibliotheek is een opmerkelijk gebouw, ontworpen in 1897 door de architecten Carrere & Hastings, die in Parijs waren opgeleid. Wat het eerst opvalt in de reusachtige inkomhal (Astor Hall) is de stilte. Rechts en links van de hal leiden twee monumentale trappen naar de verdieping. In de bibliotheek zijn er altijd tentoonstellingen over boeken te bezichtigen. Ik bezocht er liefst drie hele mooie. Op de derde verdieping bevindt zich de ruime, stille en lichte leeszaal. De onderzoeker is daar "fysisch en metaforisch verheven boven het leven van alledag, en ver verwijderd van het vuil en het lawaai van de straat" (cf. Ingrid Steffensen: *The New York Public Library*. New York: Scala, 2003. p 15). In een iets kleinere ruimte ernaast bevindt zich de kunst- en architectuurafdeling. De perfecte staat van de ruimtes, het blinkende meubilair, het keurig geklede personeel zijn opmerkelijk.

Om te bekomen van dit indrukwekkende bezoek wachtte ik in het parkje (Bryant Park) achter de bibliotheek tot het tijd was om naar de bijeenkomst van de *First Time Attendees* te gaan. We werden er toegesproken door Allen Townsend, de voorzitter van ARLIS/NA. Hij probeerde vooral de nieuwkomers te motiveren om actief te worden in de vereniging.

De indrukwekkende leeszaal van de New York Public Library.

Bryant Park met links de New York Public Library.

Aansluitend verzamelden de 700 deelnemers voor de *Welcome Cocktail Party* in de luxueuze 'Terrace Suite'. Ik zag er al snel heel wat (Europese) bekenden.

Op de derde congresdag liep ik, zoals veel New Yorkers, met het ontbijt in de hand, gekocht aan een kraampje in de straat, naar het congreshotel. Om acht uur waren de eerste bijeenkomsten gepland. Van de business meetings koos ik voor de *Architecture Section* (<http://www.lib.berkeley.edu/~skoskine/ArchitectureSection.html>), één van de actiefste secties van de vereniging, met een eigen website (<http://www.library.njit.edu/archlib/aasl/index.cfm>). Onderwerpen van de vergadering waren het verkiezen van een nieuw bestuur, verslag van de bijeenkomst van de 'Association of Architecture School Librarians' (<http://www.library.njit.edu/archlib/aasl/index.cfm>) en de NAAB-conferentie (National Architectural Accrediting Board (<http://www.naab.org/>), de website en architectuurgegevensbanken.

De bijeenkomsten bestonden steeds uit drie parallele sessies, met groepjes van 2, 3 tot 4 voordrachten per sessie. Uit de eerste reeks koos ik voor *The Changing World of Art Book Publishing Today*. De twee andere oogden ook zeer interessant: *Building Bridges Between Online Art Information Resources* en *Ancient Matter, Modern Practice: Acquiring, Interpreting, and Exploiting*. Hierop volgde de openingsreceptie en werd een informatiebeurs geopend met talrijke stands van uitgevers, boekhandelaren en kunstgegevensbanken. Na een bezoek aan de beurs ging ik samen met Conxita Sangenis van de Architectuurbibliotheek van Barcelona (http://www.coac.net/COAC/centre_documentacio/COAC_c.html), de belangrijkste musea in New York en zo mogelijk hun bibliotheken bezoeken. We haastten ons naar *Guggenheim* (http://www.guggenheim.org/new_york_index.shtml), niet alleen voor de kunstwerken en het gebouw, maar ook uit nieuwsgierigheid naar de architecturale uitbreiding. Daarna via Central Park naar het *Metropolitan Museum* (<http://www.metmuseum.org/home>.

asp). Vervolgens wandelden we naar het *Whitney museum* (<http://www.whitney.org/noflash.html>) waar de '2004 Biennial Exhibition' met werk van actuele Amerikaanse kunstenaars te zien was. Jammer genoeg was de museumcollectie daarvoor grotendeels verwijderd. Gelukkig konden we in een zijvleugel nog veel werk van Calder bewonderen (o.a. zijn circus). In de twee laatste musea konden we de bibliotheek niet in. Volgens onze informatie zou de ARLIS/NA-badge ons toegang verzekeren. Ter plaatse kregen we te horen dat alle bibliothecarissen zelf deelnamen aan het congres en dat de bibliotheek daarom gesloten was. Het Museum of Modern Art (Moma http://www.moma.org/visit_moma/index.html) is gesloten wegens een grondige verbouwing, maar de collectie is te bezichtigen in Queens.

Zondagmorgen vergaderden om 8 uur enkele in New York aanwezige voorzitters – waaronder ikzelf (van OKBV) – van Europese kunstbibliotheken-verenigingen (ARLIS/UK, OKBN, AKMB, ARLIS/ Norden) in het congreshotel. In maart 2001 was er, op initiatief van de Duitse kunstbibliothekenvereniging AKMB (<http://www.akmb.de/web/html/wir/wir.html>), een eerste vergadering van Europese voorzitters van kunstbibliothekenverenigingen in Berlijn. Daar werden de verenigingsactiviteiten kenbaar gemaakt en werd de vraag behandeld wat in Europees verband kon worden gedaan. Het initiatief om samen te komen ging nu uit van OKBN-voorzitter Michiel Nijhoff, bibliothecaris van het Stedelijk Museum te Amsterdam (<http://www.let.uu.nl/~okbn/>). In 2007 bestaat het OKBN 25 jaar, dit zou gepaard kunnen gaan met een Europees congres. Dit is allicht een interessant initiatief, maar de aanwezigen zagen minder in een formele Europese vereniging. Het zou te veel energie vergen van de landelijke verenigingen en te duur zijn. Toch zag iedereen het belang in van informatie-uitwisseling en een Europese samenwerking waar mogelijk. Enkele ideeën werden naar voor gebracht en zullen verder onderzocht worden.

Na deze bijeenkomst stonden drie parallelsessies op het programma: *Destruction and Reconstruction of Cultural Heritage Affected by Wars: an International Perspective*; *Teaching the Future: Creating Partnerships for MLS Programs for Art and Museum Librarianship* en *Matters of Scale: the Nature of the Smaller Art Library*. Ik koos voor de laatste, die aansloot bij mijn eigen situatie. Hierin werden diverse aspecten behandeld van management in verschillende typen van kleine kunstbibliotheken uit het kunst- en architectuuronderwijs. Elke spreekster bracht naar voor hoe zij haar bibliotheek had behoed voor marginalisering, en in deze moeilijke perioden (budgetvermindering, technologische evolutie, verandering van institutionele prioriteiten) strijd geleverd had om het niveau van de bibliotheek te verbeteren: technologisch, ruimteplanning, catalogisering, professionalisering, referentiemiddelen, instructie en sponsoring. Voor de volgende parallelsessie moest een keuze gemaakt worden tussen *New York Parks and Gardens*, *The Queer Art World* en *Establishing Core Competitions in Art Library and Visual Resources*. Vanwege de sombere zalen van

het congreshotel en de stralende zon buiten, kon ik niet weerstaan aan de sessie over de New Yorkse Parken en Tuinen. Het beeld van New York als een stad met overvolle metrotreinen, hoge buildings, lawaai en misdaad verdween even: de presentaties concentreerden zich op enkele van de mooiste parken en tuinen, en de documentatie die gebruikt werd om die te bouwen, te bewaren en te restaureren.

Bij de laatste parallelsessie kon gekozen worden uit: *Preparing for Shared Cataloging: an Overview of Needs, Benefit, and Efforts*, *Urban Excellence: Shaping the City* en *Librarians as Art and Architecture Historians*. Mijn keuze viel op de middelste, waarin 'urban design' geïntroduceerd wordt als een specialisatie van de architectuur. Hierin werd de ontwikkeling beschreven van een digitale collectie van gevallenstudies op het gebied van urbanisme.

Awards

Aan het einde van de vierde congresdag werden de congresgangers per bus gebracht naar 'Upper Eastside', naar het Museo del Barrio (<http://www.elmuseo.org/>), voor een plechtige *Convocation Ceremony*. Eerst bezochten we de *Conservancy Garden* van Central Park, een zeshoekige site die in zijn oorspronkelijke staat wordt gerenoveerd. De plechtigheid vond plaats in de schitterende theaterzaal van het Museo del Barrio. De ceremonie bestond uit de overhandiging van een hele reeks prijzen: de Student Award, de Gerd Muesham Award, twee Research Awards: van de H.W. Wilson Foundation en de Worldwide Books Award for Publications, en een zevental Travel Awards. Er waren ook twee Publications Awards.

Er was een speciale huldiging van Wolfgang Freitag, William Walker en Florence Da Luiso Zoll. Freitag was Chief Librarian of the Harvard College Fine Arts Library van het Fogg Art Museum van 1964 tot 1991, en professor in 'bibliography' en 'art historiography' in Harvard van 1967 tot 1991. Hij is één van de medestichters van ARLIS/NA. Walker was tussen 1959 en 1994 bibliothecaris van het

Vijf bibliothecarissen in Central Park: Anita Vriend (Van Gogh Museum), Chris Smeenk (TU Delft), Carol Terry (Rhode Island School of Design), Conxita Sangenis (Architectuurbibliotheek Barcelona), en Beatrice De Clippeleir (Sint-Lucasbibliotheek Gent).

Brooklyn Museum, de National Collection of Fine Arts en National Portrait Gallery van het Smithsonian Instituut te Washington, en het Metropolitan Museum of Art in New York, en zeer betrokken bij de werking van ARLIS/NA. Da Luiso Zoll, bibliothecaris van de Harriman Art Library/SUNY Buffalo, richtte in 1969 het Institute for Training in Librarianship op en zette een lawine van activiteiten in gang die culmineerde in de stichting van ARLIS/NA in 1972. Ter illustratie kreeg iedereen een katern met het verhaal over de eerste samenkomsten van de vereniging met o.a. Wolfgang Freitag. Daaruit bleek, interessant genoeg, dat de latere stichters van ARLIS/NA in 1969, vernamen dat in Engeland een Art Libraries Society was opgericht. De oprichting van ARLIS/NA bleek dus mede geïnspireerd door het bestaan van ARLIS/UK. Nu kent ARLIS/NA meer dan 1200 leden.

De belangrijkste award, de ARLIS/NA Distinguished Service Award, ging naar Angela Giral. Zij (van oorsprong Spaans, gevlucht in 1937) was twintig jaar lang de Director of the Avery Architectural & Fine Arts Library van Columbia University. Daarvoor was ze Chief Librarian at the Francis Loeb Library/Harvard en Head Librarian of the Urban and Environmental Studies Library at Princeton University. Zij is de auteur van veel publicaties en conferentiebijdragen, met een bijzondere interesse voor automatisering en nieuwe technologieën. De twee belangrijkste projecten zijn AVIADOR (Avery Videodisc Index of Architectural Drawings On RLIN) en het AMICO-project (<http://www.amico.org/>) dat ze superviseerde in de Columbia University.

Na de *Convocation Ceremony* werd iedereen uitgenodigd in het museum voor de receptie opgeluisterd met Latijns-Amerikaanse muziek, drank en hapjes. Er was een tentoonstelling opgezet uit de collectie van het MOMA (Museum of Modern Arts) met werken van kunstenaars uit Latijns-Amerika.

Het aanbod van sessies op de vijfde congresdag was: *Digitizing Columbia: Collaborations in Art, Architecture and the Libraries at Columbia University*, *FRBR and the changing Landscape of Art Cataloging*, en *Modernizing Libraries: Classical Architecture Meets Modern Technology*. Deze laatste sessie werd gehouden in de nieuwe 'South Court' vleugel van de Public Library, the Center for Humanities

De ARLIS/NA Distinguished Service Award, ging naar Angela Giral.

and Social Sciences (arch. Davis Brody Bond, 2002). Er werden drie historisch prominente bibliotheken in New York City, gebouwd vóór 1920, besproken: de New York Public Library, the Pierpont Morgan en the Avery Architectural and Fine Arts Library, Columbia University. Zij worden of werden verbouwd, gerenoveerd of uitgebreid. De sprekers illustreerden hoe de noodzaak tot uitbreiding en de aanpassing voor nieuwe technologieën ondergeschikt waren aan de noodzaak de esthetische en structurele integriteit van het oorspronkelijke gebouw te respecteren.

Na deze interessante uiteenzettingen liep ik snel naar een afspraak in het congreshotel met Evelin Morgenstern, actief in de Duitse organisatie Initiative Fortbildung für Wissenschaftliche Spezialbibliotheken und verwandte Einrichtungen e.V. (<http://www.initiativefortbildung.de/>). Zij had een afspraak geregeld met de bibliothecaris van een bijzondere privé-bibliotheek, die van de University Club op Fifth Avenue. De bibliothecaris, Andrew J. Berner, leidde ons naar de derde verdieping, waar

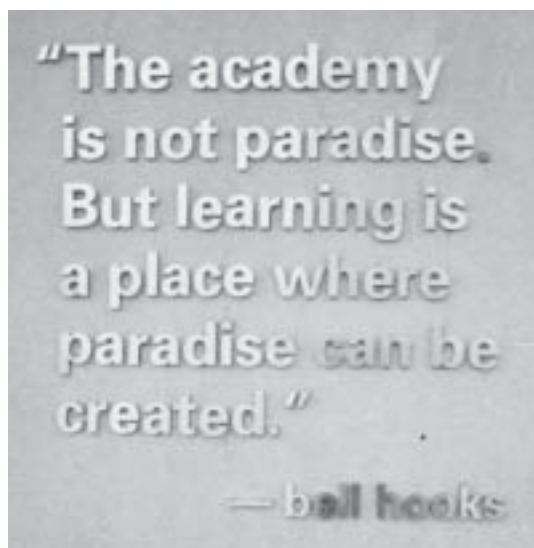
de bibliotheek zich bevindt. In het 'Charter' van de University club van 1865 wordt een van de doelstellingen van de club verwoord als volgt: *"the purpose of the promotion of literature and art, by establishing and maintaining a library, reading room, and gallery of art"*. De bibliotheek is de grootste privé-bibliotheek in de wereld. Het interieur heeft 9 alkoven, walnoten kasten en alle plafondschilderingen werden uitgevoerd door Henry Siddons Mowbray (1904-1905), die zich baseerde op de schilderingen uit de Borgia appartementen van het Vaticaan. De bibliothecaris gidste ons verder door het gebouw naar de depots, de collectie kostbare werken. Op de verdiepingen bewonderden we een luxe eetzaal en een prachtige reading room.

Ik besloot de volgende uren een bezoek te brengen aan de Art Library van Queens College en ook aan de Queens College Art Center. De Art Library van Queens college, de 'Benjamin S. Rosenthal Library' (<http://qcpages.qc.edu/Library/>) is een modern, doorzichtig en ruim gebouw, zeer licht, met 7 verdiepingen, onder een koepel. Om 16 uur begon in het congreshotel een plenaire zitting waar het kunstenaarsduo Christo en Jeanne-Claude een exposé kwam geven over de volgende projecten: The Gates, Project for Central Park, New York City and Over the River, Project for the Arkansas River, State of Colorado (<http://www.christojeanneclaude.net/tg.html>). De voorstelling van de kunstenaars was zeer onderhoudend (het echtpaar kibbelde voortdurend tijdens de speech!).

Na deze plenaire zitting vertrok ik om 19 uur voor een

'Night with New Yorkers', georganiseerd door het congres. Het was alweer kiezen uit 8 wandelingen. Samen met Emily Roth (bibliothecaris MOMA) en 10 Amerikanen bezocht ik 'Upper West' Manhattan. Tijdens de subway-overstap bij Times Square bekeken we het jaren geleden ontworpen, maar pas geïnstalleerde muur-kunstwerk van Roy Lichtenstein. We bezochten de nieuwe ontwikkeling van Riverside South door Donald Trump, die met zijn projecten de skyline van New York erg heeft beïnvloed. We zagen een aaneenschakeling van vrij banale torengedebouwen. Van daaruit kun je wandelen naar een nieuw aangelegde 'Street-pier' die je een stuk in de Hudson rivier brengt. Verder ging het langs Riverside Park in het mooie licht van de ondergaande zon, tot aan een haventje waar veel woonboten liggen aange-meerd. Terug naar de binnenstad, naar enkele typische reusachtige New Yorkse winkels (Zabar). We aten in La Caridad, een Chinees-Cubaans restaurant. Tegenover mij aan tafel zat Sheila Wallace (werkzaam in het Emily Carr Institute, Vancouver) die me vertelde dat ze 14 jaar geleden

stage had gelopen in de Openbare Bibliotheek van Leuven en er goede herinneringen aan had overgehouden. Na het eten wandelden we langs bijzondere gebouwen uit de jaren dertig (bv. Ansonia, waar muzikanten zoals Stravinsky, Toscanini... verbleven) op Broadway. Verder gingen we naar een nieuwe appartementswijk, waar, voor de bouw ervan, de film West Side Story werd opgenomen. In één van die gebouwen, op de 13de verdieping, woonplaats van Emily, konden we genieten van een prachtig zicht op New York. De laatste bestemming van de wandeling was het Lincoln Center for the Performing Arts.

Een begeistertend citaat aan Queens college, Queens.

Op de voor mij laatste dag in New York had ik met Conxita Sangenis en Chris Smeenk (oud-architectuurbibliothecaris van TUDelft) afgesproken om een bezoek te brengen aan de Columbia University, het oudste instituut voor hoger onderwijs in New York (1754). De campus van de Columbia University is bijzonder mooi. Op een steen staat gegraveerd 'You need art to live'. In 1894 tekende de architect Charles Mc Kim het masterplan met een imposante centrale bibliotheek, geïnspireerd op het Pantheon en de (oude) British Library. Dit gebouw doet geen dienst meer als bibliotheek, maar er worden allerlei plechtigheden gehouden, zoals de uitreiking van de 'Pritzker Architecture Prize', de belangrijkste architectuurprijs van de wereld, die wordt uitgereikt sinds 1979. Om 10 uur stonden we voor de Avery Architectural & Fine Arts Library (<http://www.columbia.edu/cu/lweb/indiv/avery/>) waar Barbara Sykes-Austin, 'reference librarian', ons opwachtte. Het verhaal van de uitbreiding

had ik al gehoord van Angela Giral, de vroegere directeur. Barbara Sykes nam ons mee voor een rondleiding. De bibliotheek bezit 250.000 boeken, 15.000 tijdschriften en 400.000 tekeningen, foto's, brieven en manuscripten. Hier wordt ook de Avery Index to Architectural Periodicals gemaakt op basis van ca 2500 tijdschriften uit de Verenigde Staten, Groot-Brittannië, Frankrijk, Zwitserland, Duitsland, Italië, Spanje, België, Nederland, Scandinavië en Japan, en dit sinds 1741. Directeur Ted Goodman (co-chair van het congres, en een vroegere president van Arlis/NA) heeft er een piepklein kantoortje, zonder ramen, waar hij de laatste gegevens voor de Avery Index controleert. Toen we buitenkwamen 'botsten' we op de architectuurtheoreticus Kenneth Frampton, die aan de Columbia University verbonden is. Samen met Barbara lunchten we in het Lerner Student Center (<http://www.morningside-heights.net/lerner.htm>), de nieuwe studentenaccommodatie, een deconstructivistisch gebouw van Bernard Tschumi, volledig van glas.

Slotopmerkingen

Het 32ste ARLIS/NA congres was aan mij wel besteed. Het belang van congressen is, niettegenstaande alle moderne communicatiemiddelen, niet verminderd. De stimulans die ervan uitgaat is niet te onderschatten. Je ontmoet personen van wie je de namen al jaren kent (bv. van reacties op de discussielijst, van artikels, van boeken) en illustere personen worden vertrouwd.

Ik vond het vreemd dat het congres zo traag op gang kwam, en dat de 'cursussen' waar je voor kon inschrijven in het begin van het congres plaatsvonden, en ook dat het congres nog een tijdje doorliep na de officiële einddatum. Dan pas kon je de New Yorkse bibliotheken bezoeken met een bibliothecaris die de nodige informatie gaf. Ook verwarrend in het begin waren de verschillende soorten bijeenkomsten: business meetings, divisions, committees, sessions. Je wist niet altijd of je wel vrij kon deelnemen. Dit komt natuurlijk omdat de structuur van ARLIS/NA zelf ingewikkeld is. De organisatie van de sessies zelf vond ik prima, en de inhoud van de bijdragen per sessie waren zeer interessant en vormden een eenheid. Het grote aanbod van sessies over architectuur was wel opvallend.

Alle sessies waren afzonderlijk gesponsord. Dat kon je merken aan de borden aan de ingang van een sessie. Misschien is dat wel een handige manier om een heel congres gesponsord te krijgen. Bij de Engelse ARLIS-congressen krijg je voor de spreker begint al de volledige tekst in handen, soms een abstract van de voordracht. Dat was in New York niet het geval, maar in het programmaboekje stond wel voldoende. Op de website van ARLIS/NA zijn alle bijdragen enkele weken later beschikbaar: (http://www.arlisna.org/conf2004/proceedings/proceedings_index.html). De belangrijkste worden gepubliceerd in *Art Documentation*. De nummering van de ARLIS/NA-conferenties (het 32ste) vind ik handig. Je weet meteen hoelang de vereniging bestaat. Ik kan me niet herinneren of dat in andere algemene biblio-

theekverenigingen wel meer voorkomt. In ieder geval is het niet gebruikelijk in de VVBAD.

Beatrice De Clippeleir, Sint-Lucasbibliotheek
Voorzitter OKBV
beatrice.declippeleir@bib.sintlucas.wenk.be

Bibliotheken als instrument voor educatie en ontwikkeling

70ste Ifla-congres, Buenos Aires, augustus 2004

Locatie en congres thema

Buenos Aires was de gastheer voor het 70ste World Library and Information Congress van de International Federation of Library Associations and Institutions. Tijdens de openingsceremonie en in diverse persberichten werd herhaadelijk beklemtoond hoezeer de Argentijnse bibliotheeksector opgetogen was om als eerste Zuid-Amerikaans land een Ifla-congres onderdak te mogen bieden. De eerste maal dus in zeventig jaar! Bij mij brengt dit eerder een schaamtegevoel teweeg en een bevestiging van hoezeer de (internationale) bibliotheekwereld Europees en Noord-Amerikaans georiënteerd is. Trouwens, de keuze voor Buenos Aires heeft aan een zijden draadje gehangen. Als gevolg van de ernstige monetaire crisis in Argentinië in 2001-2002 gingen stemmen op om naar een ander land uit te wijken. In het prestigieuze Hilton en Sheraton hotel waar het congres plaats had, was van de recessie niets te merken. Maar de Plaza de Mayo – het plein waar de gekke moeders nu al jaren aan een stuk elke donderdag opheldering vragen over het verdwijnen van hun aanverwanten – was tijdens het congres het schouwtoneel van diverse manifestaties en betogingen voor meer werkgelegenheid.

De locatie heeft slechts een beperkte invloed op het thema van het Ifla-congres. Dit jaar lag het accent op *Libraries as tools for education and development* en meer dan anders speelden de secties hierop in. Enkele voorbeelden: de nationale bibliotheken organiseerden een interessante reeks voordrachten over de educatieve rol van de nationale bibliotheken (zie verder); de overheidsbibliotheken bezonnen zich over *The role of information literacy in a democracy: how government libraries can help*; een reeks voordrachten handelde over de ondersteuning van afstandsonderwijs door interbibliotheecair leenverkeer en documentleverantie, een andere reeks over 'vrouwen, bibliotheken en economische ontwikkeling'. Daarnaast was er aandacht voor de rol van